

Hranica zámerného pôsobenia v oblasti rozvíjania ranej gramotnosti sa v súčasnosti posúva smerom k deťom predškolského veku. Aj keď nejde o klasickú výučbu čítania a písania, ako ju poznáme z elementárneho vyučovania. Skôr ide o pochopenie, že hovorená a písaná forma jazyka spolu úzko súvisia a tvoria každodennú súčasť nášho života. Využívaním aktivít a prirodzených prístupov k rozvoju gramotnosti sa deti postupne zmocňujú sveta písanej a čítanej kultúry. S využitím vývinového potenciálu, zabezpečením dostatočnej stimulácie, a podmienok pre rozvíjanie ranej gramotnosti v materskej škole sa úspešne rozvíjajú predpoklady na bezproblémové zvládnutie písania a čítania v základnej škole.

Vypracovanie projektu – Rozvíjanie ranej gramotnosti je vhodnou inšpiráciou, ako rozvíjať počiatočné písanie a čítanie v materskej škole s použitím vhodných inovatívnych metód ranej gramotnosti. Nemenej dôležité je podnetné literárne prostredie, využívanie samotnej aktivity dieťaťa a rešpektovanie jeho čitateľských a pisateľských záujmov.

Metódy ranej gramotnosti:

- **Metóda Iona** - metóda čítania „veľkých kníh“, kde je dôležitý blízky kontakt dieťaťa s učiteľkou, ktorá číta knihu a prstom ukazuje na text.
- **Metóda ranný odkaz** - učiteľka píše pred deťmi krátke vety, ktoré priamo vyplynuli z aktuálnej situácie. Dieťa pozoruje väzby hovorenej a písanej reči, čiže že to čo povieme môžeme napísať, a to čo prečítame, je možné zapísať.
- **Metóda kalendár** - slúži okrem pozorovania, a zaznamenávania znakov, alebo symbolov počasia, aj na oboznamovania sa so striedaním sa dni v týždni, mesiacov a pre nás významných období v roku. Môže mať stabilné miesto v triede.
- **Metóda slovná banka** - metóda, kde sa deti hrajú so slovami básne, ktorá sa zapíše v zhodnej podobe na dva papiere. Jeden papier učiteľka postrihá na slová a deti ho skladajú podľa vzoru na princípe puzzle. Podstatou metódy je identifikácia slova v kontexte celku na základe porovnávania jeho vizuálnej podoby.
- **Metóda jazykovej skúsenosti** - metóda s určitým procesom transformácie verbálnych výpovedí detí do podoby napísanej a následne prečítanej, takto prebieha spätná väzba hovorenie - písanie - čítanie.
- **Metóda tvorby kníh a časopisov** - metóda podporujúca vlastné procesy čítania a písania pri tvorbe rôznych kníh a časopisov, prostredníctvom ktorých deti využívajú svoje poznatky o písanom texte.
- **Metóda písania denníkov** - metóda stimulujúca využitie znalosti procesu písania, pri prenášaní vlastných zážitkov do osobného, alebo spoločného denníka.
- **Metóda tzv. prediktabilných kníh** - usporiadanie opakujúceho sa textu si môže dieťa vizuálne rozlišovať, následne zapamätať a tak uplatniť pamäťové čítanie.
- **Metóda maľovaného čítania** - tu učiteľka číta napísaný text a dieťa dokreslené obrázky, poprípade známe, alebo vymyslené slová.
- **Metóda riadeného čítania** - učiteľka vyberie vhodný text a následne ho deťom číta po častiach. Po každej časti následne kladie deťom otázky, ktoré motivujú deti k rozmanitým odpovediam, v ktorých hádajú pokračovanie príbehu, alebo hodnotia správanie postáv.

- **Metóda pojmovej mapy** - metóda, ktorá umožňuje pozorovať čítanie a písanie v určitom vyhľadávaní a štruktúrovaní pojmov pri určitom probléme, alebo na určitú tému.
- **Metóda tvorby pravidiel** - pri diskusii na určitý problém deti samostatne formulujú vlastné pravidlá, ktoré sú následne učiteľkou zapísané na papier.
- **Metóda tajničky** - keďže u detí predškolského veku nie je vhodné zostavovanie slov z hlások, bez obrázkovej predlohy, pretože sa môže navodiť dvojité čítanie, podstata tejto metódy spočíva v dopĺňovaní slov (obrázkov), ktoré v tajničke učiteľka nahradila písmenom.
- **Metóda písania pre rodičov** - sem patria rôzne odkazy, pripomienky, plagáty z udalostí, akcií materskej školy, do ktorých krátke texty píšú a čítajú deti, učiteľka, alebo rodičia.
- **Metóda tvorby triedneho časopisu** - metóda zhromažďujúca výtvarné a písateľské produkty detí vo forme časopisu.
- **Metóda poznávania špecifických prvkov knihy a tlače** - dieťa spoznáva rôzne druhy kníh, ich súčasti, poradie, postupnosť strán vyjadrené v číslach, meno autora, čo je fotografia, čo obrázok a čo písaný text. Oboznámi sa s menom autora a ilustrátora, písmenami, medzerami medzi slovami, smerovou orientáciou pri čítaní.

V projekte primárne rozvíjame metódy ranej gramotnosti:

- metódu poznávania špecifických prvkov knihy a tlače
- metódu ranný odkaz
- metódu kalendár
- metódu riadene čítanie
- metódu pojmová mapa
- metódu maľované čítanie
- metódu slovná banka
- metódu prediktabilných kníh
- metódu jazykovej skúsenosti
- metódu tvorby kníh a časopisov

V projekte plníme výkonové štandardy zo vzdelávacej oblasti jazyka a komunikácia:

VŠ 8. Dokáže jednoducho vysvetliť, prečo je písaná reč dôležitá a uvedie jednoduché príklady

VŠ 9. Vlastnými slovami vysvetlí význam slov, ktoré pozná (napr. opisom, použitím synonymických výrazov, aj negatívnym vymedzením, teda použitím antonym a i.)

VŠ 10. Odpovedá na otázky vyplývajúce z textu (napr. udalosti, deja, faktov, informácií...)

VŠ 11. Reprodukujú stručne obsah prečítaného textu

VŠ13. Uvažuje nad informáciami prezentovanými prostredníctvom informačno – komunikačných technológií, porovnáva ich s vlastnou skúsenosťou a stým, čo vie z iných zdrojov

VŠ 14. Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje vo výtvarných činnostiach.

VŠ 16. Vníma a vie primerane vysvetliť rozdiel medzi poéziou (básničkou) a prozaickými žánrami

VŠ 18. Predvída udalosti dej, zápletku, záver príbehu a opiera sa pri tom o poznanie štruktúry rozprávok, príbehov pre detí a bájok

VŠ 21. Pri činnostiach s knihou rozumie aktívne (v primeraných ekvivalentoch) používa výrazy ako autor, kniha, strana, spisovateľ

VŠ 22. Používa knihu správnym spôsobom

VŠ 23. Identifikuje niektoré písmená abecedy

VŠ 27. Vyčlení začiatočnú hlásku slova

September / témy: Ja a moji kamaráti, Za bránami školy- Pošta/

Menovka- metóda jazykovej skúsenosti

VŠ 23: Identifikuje niektoré písmená abecedy

VŠ 8: Dokáže jednoducho vysvetliť, prečo je písaná reč dôležitá a uvedie jednoduché príklady

Deťom prečítame príbeh napr. „O sťahovavom vrabcovi“ /kniha Danko a Janka, M. Ďuríčková/, prerozprávanie obsahu, rozprávanie o práci poštára. Oboznámiť sa s pojmami meno, priezvisko, adresa, opisovať a hľadať situácie, kde všade píšeme svoje meno, adresu. Následne deťom pripravíme potrebný materiál- makety písmen, ceruzky, farebný papier, nožnice, výkres. Deti vyhľadávajú písmená svojho mena, obkreslia /môžu písať aj vlastné písmená, ak to dokážu/ vystrihnú, ozdobia, prilepia na tvrdý papier / 2ks/

„Na poštára“

Pripravené menovky nalepia na stoličku, a na obálku. Poštár roznáša poštu, najprv vždy obálku aj s pomocou detí, a učiteľky prečíta a doručí na správnu adresu – stoličku. /Dieťa nemusí vedieť čítať, mená vizuálne porovnáva, hľadá dvojice/

Do pripravených veľkých obálok vložia obrázok, odkaz / z predchádzajúcich aktivít / HČPVD/ – Deti upozorníme, čo má obsahovať každý list - pozdrav, oslovenie, komu list píšeme, text - čo chceme kamarátovi napísať, záver - rozlúčenie a pozdrav. Pri písaní listu rozlišujeme začiatok a koniec textu, sledujeme smer textu - píšeme zľava doprava, zhora nadol. Deti si majú možnosť vybrať kamaráta, ktorému budú „písať“ list. Deti môžu písať list sami, ak to dokážu, fiktívnym písmom, alebo diktovať list p. učiteľke, ktorá ho zapisuje, alebo môžu kresliť obrázok.

Ďalšie aktivity:

- vyslabikovať svoje meno / aj zdobnelinu mena/ - priradiť počet kociek k menovke podľa slabík / stavba do výšky/
- porovnávať dĺžku mien, hľadať podľa hlások najkratšie, najdlhšie
- hľadať iné mená slová začínajúce sa na rovnakú hlásku aké má naše meno

- ak dieťa nechce, nevie písať môže na obálku kresliť obrázok, ktorý p.učiteľka nakopíruje/, resp. využiť značky na skrinkách.

Október / všetky témy/

Báseň – metóda slovná banka

VŠ 23 : Identifikuje niektoré písmená abecedy

VŠ 16: Vníma a vie primerane vysvetliť rozdiel medzi poéziou (básničkou) a prozaickými žánrami.

Deťom ukážeme a predstavíme knihu z ktorej budeme čítať a s ktorou budeme pracovať. Pozornosť venujeme konvenciám tlače – obal knihy, názov knihy, pojmy spisovateľ, ilustrátor, obsah knihy, číslovanie strán, začiatok, koniec riadku, textu, knihy. Vybranú báseň /upozorníme na rozdiel žánrov – báseň, rozprávka, povesť, bájka....si prečítame a porozprávame sa o jej obsahu /báseň môžeme mať aj názorne s pojmami rozkreslenú/. Rovnakú báseň máme pripravenú s osobitne vystrihnutými a nalepenými slovami na výkres. Deťom pri čítaní opäť upozorníme na správnu smerovú orientáciu – aj s pomocou prsta. Totožné slová básne osobitne rozstrihané na kartičky deti následne ukladajú priamo na predtlačený vzor, alebo pod, na čistý papier- podľa predtlačeného vzoru, na základe identifikácie zhodných tvarov, symbolov.

Ďalšie aktivity:

- samostatné „čítanie básne“ /alebo s pomocou učiteľky/
- kartičky k dispozícii deťom v kútiku ranej gramotnosti
- báseň napísaná formou obrázkov- ukladanie a „čítanie“ krátkej básne pomocou obrázkov.

November /téma: Kto je kto – knihovník, predavač kníh/

Kniha - metóda poznávania špecifických prvkov knihy a tlače

VŠ 21: Pri činnostiach s knihou rozumie, aktívne (v primeraných ekvivalentoch) používa výrazy ako autor, kniha, strana, spisovateľ

VŠ 22: Používa knihu správnym spôsobom

Pred aktivitou s deťmi triedime knihy v detskej knižnici podľa určených pravidiel: napr. knihy o zvieratkách, knihy o deťoch, encyklopédie, lepoprelá... Piktogramy si sami zvolíme a nakreslíme, nalepíme k roztriedeným knihám, napr. rozprávky - kráľovská koruna, príbehy o zvieratkách – psík, lepoprela – cumlík, encyklopédie – zemeguľa, časopisy – pastelka.

S deťmi si zopakujeme pojmy - knižnica - miesto, kde sa knihy požičiavajú, kníhkupectvo - miesto, kde sa knihy kupujú. Rozprávame sa, kto navštevuje kníhkupectvo, knižnicu a prečo za akým účelom, ako sa v takýchto priestranstvách správame...

„Na knižnicu, kníhkupectvo“

Keďže kútik, kde sú roztriedené knihy, podľa vopred zvolených piktogramov už máme, zvolíme si roly - predávajúcich, alebo osoby, ktoré knihy požičiavajú a kupujúcich, alebo osoby, ktoré si prišli knihy požičať, resp. vymeniť (deti si po čase roly vymenia). S deťmi si môžeme vyrobiť rôzne pomôcky, ktoré využijeme pri hre - papierové peniaze, čitateľské preukazy, bločky. Pomocou týchto pomôcok sa oboznamujú s číslami a písmenami. Deti „píšu“ fiktívnym písmom do čitateľských preukazov, vypisujú bločky, potvrdenky. V hre využijeme detské pokladnice, detské papierové bankovky, mince.

Ďalšie aktivity:

- oboznámenie s pojмами – autor, ilustrátor....
- čítanie deti deťom z vybraných kníh
- vyhľadávanie obľúbenej knihy, rozprávanie o knihe, prečo sa mi páči

December / všetky podtémy /

Darček - metóda ranný odkaz -

VŠ 27: Vyčlení začiatočnú hlásku slova

VŠ 23: Identifikuje niektoré písmená abecedy

Na koberec si pripravíme väčšiu maketu ihličnatého stromčeka, ktorý predstavuje vianočný strom. Pred aktivitou si deti vystrihnú pripravené makety darčiekov. Aktivitu začneme motivačným rozhovorom o Vianociach. Deti postupne ozdobia stromček – napr. vrchnákmi od PET fliaš, alebo vlastne zhotovenými ozdobami z predchádzajúcich aktivít. Pokračujeme v téme: „Čo by som chcel nájsť pod vianočným stromčekom“. Okolo stromčeka sú rozmiestnené pripravené darčeky. Každé dieťa pomenuje prvú hlásku svojho mena. Dieťa si vyberá len darček, ktorý začína na rovnakú hlásku ako jeho meno. Po rozobraní, každé dieťa pomenuje, čo si vybralo.

„Odkaz“

Písanie odkazu rodičom, čo by sme si priali pod vianočný stromček. Dieťa píše odkaz samo, alebo kreslí obrázok, diktuje učiteľke text, ktorý môže následne prepísať. Odkazy odovzdáme rodičom.

Ďalšie aktivity:

- dieťa si vyberá aj podľa začínajúcej hlásky hračky z triedy,
- vyberáme darček v dvojiciach pre kamaráta podľa jeho mena,
- obrázky nalepíme na výkres, ozdobíme mašľou /opäť zdôrazniť prvú opakujúcu sa hlásku v slove/,
- tvorenie viet na vybrané hlásky /obrázky/.

Január / všetky podtémy/

Kalendár – metóda kalendár

VŠ23: Identifikuje niektoré písmená abecedy

VŠ11: Reprodukujú stručne obsah prečítaného textu

- 2. varianta - kalendár počasia

Deťom prečítame rozprávku o 12 mesiačikoch. Deťom následne zadávame otázky?

- V akom ročnom období sa odohrával príbeh?
- Aké ročné obdobia okrem zimy poznáš?
- Ako sa striedajú? V akom poradí?
- Čo je to mesiac? Aký iný mesiac, okrem toho, ktorý svieti na oblohe poznáš?
- Aké mesiace sa spomínali v rozprávke? Poznáš aj iné mesiace v roku?
- Koľko ich je spolu? Vymenujme si ich spolu v správnom poradí.
- Čo je to kalendár? Na čo nám slúži?

Deťom ukážeme nástenný kalendár. Prezrieme si a pomenujeme z čoho sa skladá, čo obsahuje - názvy mesiacov, dni, týždne, mená, kedy oslavujeme meniny.

„Vláčik“

Pre deti si pripravíme obrázok vlaku. Skladá sa z lokomotívy a rušňov. V našej hre, bude každý rušeň predstavovať jeden mesiac v roku. Čo myslíte deti, koľko rušňov budeme potrebovať? Pripravené máme nastrihané papiere, na ktoré píšeme pred zrakom detí názvy jednotlivých mesiacov v roku veľkým tlačným písmom, alebo píšeme názvy na klávesnici a slovo vytlačíme. Po napísaní všetkých mesiacov, vyzveme deti, aby sa s našou pomocou pokúsili mesiace zoradiť v správnom poradí. Potom spoločne ukladáme názvy mesiacov do pripraveného vláčika. Dávame pozor, aby nasledovali v správnom poradí. Deti „čítajú“ názvy mesiacov, ktoré poznajú, opakujú po nás názvy tých, ktoré ešte nepočuli. Využijeme aj pomôcku obrázky jednotlivých mesiacov Náuka o poznaní – Mesiace.

Popritom im zadávame otázky:

- Čo myslíš ako sa volá prvý (posledný) mesiac v roku?
- Vieš „prečítať“ názov niektorého z mesiacov, ktoré poznáš?
- V ktorom mesiaci máš narodeniny, meniny?
- Uhádneš, aký mesiac je pred, za mesiacom február, september?

Ďalšie aktivity:

- vytvoríme si symboly – piktogramy ročných období napr. jar- snežienka, leto- zmrzlina , jeseň - jablko, zima- vločka, ukladáme ich do vláčika v poradí ako nasledujú
- vytvoríme si symboly – piktogramy kalendárnych mesiacov v roku a ukladáme ich do vláčika v poradí ako nasledujú
- priradíme mená, fotky detí k jednotlivým mesiacom, ročným obdobiam / meniny, narodeniny/
- 2. varianta - kalendár počasia/ obrázky jednotlivých mesiacov Náuka o poznaní – Mesiace/

Február / všetky podtémy/

„Čítame“ - metóda maľované čítanie

VŠ14: Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje vo výtvarných činnostiach

VŠ 23: Identifikuje niektoré písmená abecedy

Pre deti máme pripravené ukážky detských časopisov a obrázkových kníh, v ktorých sa nachádza maľované čítanie. Prečítame si spoločne niekoľko takýchto krátkych príbehov. Vysvetlíme deťom, že v takomto maľovanom čítaní, jeden obrázok nahrádza jedno slovo z textu. Zadávame deťom otázky: Prečo sa takýto príbeh s obrázkami, kde obrázok nahrádza slovo nazýva „maľované čítanie“? Všimli, ste si, aký rozdiel je medzi textom bez obrázkov, a textom s obrázkami? Ktorý z nich by ste s pomocou dospelého dokázali prečítať?

Deti motivujeme vytvorením vlastného maľovaného čítania. Pre deti máme pripravené obrázky slov, ktoré si deti vystrihli a ktoré potrebujeme zakomponovať do textu, veľké spojené výkresy A3, čiernu fixku. Nabádame deti k reprodukcii príbehu. Spoločne vyberáme krátke vhodné vety, ktoré pred deťmi veľkými tlačnými písmenami zapisujeme na výkres. Zároveň upozorníme na plynulé a správne ukladanie obrázkov (ktorým zámerne vynechávame miesto v písanom texte). Deťom umožníme aj dopisovanie textu, napr. mien alebo vlastné kreslenie obrázkov. Zhotovené maľované čítanie si spoločne prečítame. Neskôr ho umiestnime na viditeľné miesto v triede v úrovni očí detí na niekoľko dní (napr. počas trvania témy týždňa), tak aby bolo k dispozícii deťom.

Ďalšie aktivity:

- čítanie maľovaného čítania kedykoľvek budú mať chuť si ho „prečítať“, čítať ho kamarátovi, rodičovi
- deti nabádame, aby si všímali si kde sa píše názov príbehu, kde začína začiatok a koniec textu, že text píšeme zľava doprava, zhora nadol.

Marec / téma: Kniha je náš kamarát/

Obal knihy - metóda tvorby kníh a časopisov

VŠ14: Obsahy a zážitky z čítania vyjadruje vo výtvarných činnostiach

VŠ 11: Reprodukuje stručne obsah prečítaného textu

Rozprávanie o knihách, upozorníme deti, že podľa obalu knihy dokážeme zistiť čo sa v knihe skrýva, aký príbeh a o čom, alebo o kom. Deťom ukazujeme pripravené obaly kníh, a deti hádajú o čom môže kniha byť.

Vyberieme knihu, ktorá obsahom, a obrázkami bude deti motivovať k kresbe. Prelistujeme knihu, prečítame príbeh, oboznámime deti s novými pojmami.

Motivujeme deti, k vytvoreniu vlastného obalu – vlastnej knihy.

- Čo myslíte, čo by sme mohli ešte nakresliť na obal knihy?
- Prečo má každá kniha obal?

- Čo je na každom obale napísané?
- Z čoho sa skladá každá kniha?
- Ako sa volá človek, ktorý napíše knihu?
- Kto k textu nakreslí obrázky, čo myslíte, ako sa volá?

Deťom rozdáme pripravené obaly z výkresu. Povieme im, že sa dnes zahráme na spisovateľa a ilustrátora. Úlohou detí bude vytvoriť podľa svojich vlastných predstáv obal knihy, ak by sme chceli napísať svoju knihu. Deti kreslia na obal podľa vlastného výberu obrázkov dotvárajú podľa seba. Následne píšú samé, alebo podľa vzoru názov knihy a svoje meno a priezvisko veľkým tlačeným písmom. Pozorne si prezrieme knihu zo všetkých strán a zistíme, že názov autora a knihy sa nachádza aj na boku knihy. Vysvetlíme deťom, že knihy v kníhkupectve a knižnici sú poukladané tesne vedľa seba. Nemáme možnosť vidieť obal knihy spredu, tak vidíme aspoň bok knihy na ktorom sú uvedené potrebné údaje, aby sme knihu, ktorú hľadáme našli.

Ďalšie aktivity:

- vytvorenie výstavky prác - obalov kníh, ktoré sme si zhotovili
- hádanie podľa obalu detí navzájom, o čom je naša kniha
- vyhľadávanie na obale – meno autora, názov knihy
- dotvorenie celej knihy – listy papiera, očíslovanie, fiktívne písmo.....
- zaradenie knihy do knižnice, podľa obalu kam patria / kniha o zvieratkách, encyklopédia.....

Apríl / všetky podtémy/

Všetko niekam patrí - metóda pojmová mapa

VŠ 9: Vlastnými slovami vysvetlí význam slov, ktoré pozná (napr. opisom, použitím synonymických výrazov, aj negatívnym vymedzením, teda použitím antoným a i.)

VŠ 11: Reprodukujú stručne obsah prečítaného textu

Čítanie príbehu o ľudskom tele, ktorý si spoločne zreprodukuje. Pred ďalšou aktivitou si pripravíme väčší formát papiera, fixky, kriedy, obrázkové časopisy – určené na vyhľadávanie a vystrihnutie obrázkov súvisiace s podtémou, nožnice, lepidlo. S deťmi vediem rozhovor na zvolenú podtému. Napr. Moje telo- to som ja – vymenovanie časti tela, rozdelenie tela, rozvetvovanie od nadradených k podradeným pojmom – celé telo – hlava / oči, ústa, uši..., telo / končatiny, trup.../ končatiny – prsty. Deti si vystrihnú / nakreslia/ obrázky časti ľudského tela, pod ktoré napíšeme veľkým tlačeným písmom jeho názov. Ich úlohou bude správne poskladať časti ľudského tela do pojmovej mapy od nadradených častí k podradeným. V závere si pojmovú mapu spoločne prečítame. Hráme sa so slovami, spoznávame ich význam, hľadáme protiklady / vysoký, nízky/ , zdobneliny noha, nôžka, nožička.../

Ďalšie aktivity:

- zadávanie a tvorenie vlastných hádaniek na pojmy
- vytváranie vlastných piktogramov pre nadradené pojmy napr. pre zdravé a nezdravé potraviny

Máj / všetky podtémy/

Rozprávka / Príbeh/ - metóda riadené čítanie

VŠ 10: Odpovedá na otázky vyplývajúce z textu (napr. udalosti, deja, faktov, informácii...)

VŠ 18: Predvída udalosti dej, zápletku, záver príbehu a opiera sa pri tom o poznanie štruktúry rozprávok, príbehov pre detí a bájok

Deťom prečítame rozprávku /príbeh/, s obrázkami ktorý zachytáva postupne celý dej a obrázky jednotlivých postáv. Pozornosť upriamime na pripravenú knihu. Vedeíme rozhovor, o tom čo v nej asi je napísané, kto ju vytvoril, čo je tam nakreslené, kto to nakreslil.... Deťom čítame príbeh, ktorý prerušujeme, vždy vtedy, keď v príbehu nasleduje moment zvratu, alebo dejového posunu. Deti prerozprávajú dej textu, a odpovedajú na otázky, ktoré im zadávame. Po otázkach im ukážeme obrázok , ktorý nasleduje a nabádam deti, aby sa pokúsili predvídať pokračovanie príbehu. Svoje odpovede, by mali aj odôvodniť. Otázky sú zamerané tak, aby deti sumarizovali udalosti, ktoré sa stali, a zároveň dokázali predvídať, čo sa stane. Aby dokázali konfrontovať počuté so svojimi predstavami a reálnymi situáciami. Otázkami zároveň zisťujeme úroveň porozumenia textu. Následne si rozoberieme rozprávku./ dej, postavy, ich úlohy, konanie..../

„Popletené obrázky“

Ilustrátor dokreslil obrázky do novej knihy, ktoré mal rozložené pri okne. Zrazu zafúkal silný vietor a obrázky sa rozleteli. Pozbieral ich, no nie je si istý, či ich zoradil správne. Na tabuľu / zem/ rozmiestnime obrázky v nie správne časovej postupnosti. Úlohou detí, je zoradiť obrázky tak, aby podľa nich mohli rozprávku prerozprávať správne.

Ďalšie aktivity:

- Pokazená rozprávka- učiteľka rozpráva rozprávku, a zámerne robí chyby v deji, zamieňa mená postáv....úlohou detí je pozorne počúvať a následne chybu opraviť.

Jún/ témy: Na lúke a pri vode, ZOO/

Leporelo- metóda prediktabilných kníh

VŠ13. Uvažuje nad informáciami prezentovanými prostredníctvom informačno – komunikačných technológií, porovnáva ich s vlastnou skúsenosťou a stým, čo vie z iných zdrojov

VŠ 22: Používa knihu správnym spôsobom

Deťom prečítame príbeh, rozprávku, ktorý si následne prerozprávame. Otázkami nabádame deti, aby uvažovali, v akom prostredí sa príbeh odohráva. Deťom zadáme otázku: Čo je pre

také prostredie charakteristické, aké rastlinstvo, živočíšstvo? / Prezeráme si encyklopédie, kde deti vyhľadávajú pomenujú, aké druhy živočíchov, v takomto prostredí žijú./ V počítačovom kútiku na počítači deti slovné zadávajú a my píšeme názvy živočíchov do vyhľadávača. Spoločne vyberáme vhodný obrázok / omaľovanku /, ktorý si vytlačíme, následne vyfarbíme farebnými farbičkami a vystrihneme.

Deti oboznámime s knihou – leporelom. Ukážkou, opisom knihy. Motivujeme deti k vytvoreniu vlastného leporela. Pripravíme si zlepené výkresy väčšieho formátu. Na každú stránku knihy si nalepíme vyfarbený obrázok živočicha. Na obálku napíšeme názov leporela: Pri vode žije...., Na lúke býva...., V Zoo býva.... Na jednotlivých stránkach deti povedia názov živočicha, ktorý fixkou spolu s prediktabilným textom / z obálky leporela/ dopíšeme veľkými tlačenými písmenami pod obrázok. Napr. Na lúke býva motýľ, Na lúke býva lienka.....Takto si deti môžu prečítať text sami, bez pomoci.

Dalšie aktivity:

- vytlieskať si slová zvierat v leporele
- hádať najdlhšie, najkratšie
- pomenovať začiatočnú hlásku v slovách
- tvorba rýmov- hľadanie mien pre živočíchov
- kniha ostáva na viditeľnom mieste v triede k dispozícii deťom, napr. v knižnom kútiku.

Odporúčania projektu, ďalšie aktivity pre rozvoj ranej gramotnosti

- Dbať na intenzitu, kvalitu a správne načasovanie intervencie
- Vytvárať kútky ranej gramotnosti, centrá kníh, písmen a čísel
- Zásobovať literárne centrá kvalitnou detskou literatúrou - poéziou, prózou, encyklopédiami, časopismi, zoznamovať deti s knihou pomocou ilustrácií
- Čo najčastejšie deťom čítať primerané žánre, čítať na pokračovanie
- Prehľadávať, listovať knihy a vyhľadávať obrázky k rôznym témam
- Rozprávať voľne o prečítanom, alebo reprodukovať príbeh podľa ilustrácii v knihe
- Opisovať, obkresľovať slová na papier, napodobňovať tvary
- Písať písmená a čísla na písacom stroji, klávesnici, pokladni
- Hrať rôzne písmenkové hry, napr. scrable, písmenkové puzzle, pexeso
- Skladať a rozkladať vety, slová - po slovách, slabikách, hláskach
- „Čítať“ detské časopisy, lúštiť detské krížovky, labyrinty
- Vytvárať hrové situácie, v ktorých sa využíva čítanie a písanie
- Rozvíjať grafomotoriku, správne držanie grafického materiálu, primeraný tlak na podložku
- Dovoľiť deťom nosiť si vlastné knihy do MŠ
- Darovať knižné darčeky pri odchode z MŠ
- Podávať informácie pre rodičov, aké knihy sa v MŠ čítajú
- Nekritizovať za chyby, chváliť za každý pokus o snahu
- Zamerať sa aj na menej aktívne deti, dať im možnosť zapojiť sa do činností
- Poskytovať dieťaťu častý a správny vzor na napodobňovanie
- Dieťa v žiadnom prípade nesmie mať pocit, že je nútené „písať alebo čítať.“